

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาจิต-กาย เป็นปัญหาที่มีการถกเถียงกันมากปัญหาหนึ่ง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่ก็ยังไม่อาจหาข้อสรุปซึ่งเป็นที่น่าพอใจได้ ถึงแม้ในปัจจุบันนี้วิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ โดยเฉพาะทางการแพทย์ จะค้นพบปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิตได้มากขึ้น แต่ปัญหาของจิต-กาย ก็ยังไม่มีความคืบหน้าใดคำตอบหนึ่งที่เป็นคำตอบอันน่าพอใจสำหรับทุกคน

ผู้วิจัย เห็นว่าการศึกษาปัญหานี้ โดยเริ่มจากปรัชญาได้เปรียบกว่า การศึกษาปัญหานี้ โดยเริ่มจากปัญหาอื่น ๆ เพราะผู้วิจัยมีความคิดเช่นเดียวกับ รัสเซลล์ (Russell) ที่ว่า วิชาปรัชญาพื้นฐานกว่าวิชาอื่น ถึงแม้ปรัชญาไม่สามารถให้คำตอบที่แน่นอนเหมือนวิชาอื่น ๆ แต่ปรัชญาก็ให้แนวทางต่าง ๆ หลาย ๆ แนวทางที่อาจเป็นไปได้ เป็นการเปิดกว้างให้มีการศึกษาต่อไปได้อย่างกว้างขวาง แต่มีได้หมายความว่า วิชาอื่นจะไม่สำคัญ เพราะวิชาต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็น วิทยาศาสตร์การแพทย์ จิตวิทยา ปรจิตวิทยา (Parapsychology) ชีววิทยา ต่างก็เป็นแนวทางหนึ่งสำหรับการศึกษา ปัญหาจิต-กายในแง่มุมที่แตกต่างกัน

ในทางปรัชญาผู้ที่ศึกษาปัญหานี้ มักจะกลับไปพิจารณาว่าในอดีตมีใครได้ศึกษาไว้ อย่างไรบ้าง เพื่อจะได้แสดงทัศนะทางปรัชญาต่อปัญหานั้น ๆ ได้ ผู้วิจัยก็เช่นกัน คือ พยายามจะศึกษาปัญหาจิต-กาย โดยเริ่มจากการพิจารณาทัศนะของ เดส์การ์ตส์ สิ่งที่สูงใจให้เริ่มจากทัศนะของ เดส์การ์ตส์ เนื่องจากว่าผลงานของท่านมีอิทธิพลมากต่อนักปรัชญาในสมัยต่อมาจนถึงปัจจุบัน ดังจะได้กล่าวต่อไป

เดส์การ์ตส์ เป็นนักปรัชญาชาวฝรั่งเศส เกิดในศตวรรษที่ 17 และได้รับการยกย่องให้เป็นบิดาของปรัชญาสมัยใหม่ เพราะเดส์การ์ตส์เป็นผู้ที่เปลี่ยนจากปรัชญา ที่มีแนวโน้มที่วางบนพื้นฐานของวิชา เทววิทยา มาเป็นการคิดใคร่ครวญปรัชญาโดยใช้เหตุผลล้วน ๆ เพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้อ้างอิงถึงคัมภีร์ทางศาสนา นับได้ว่าเป็นการเปลี่ยนจากปรัชญาธรรมชาติ มาเป็นระบบอภิปรัชญา

เดส์การตส์มีอิทธิพลต่อปรัชญาฝรั่งเศส ใกล้เคียงมากมาย และมีลักษณะพิเศษอย่างหนึ่ง คือ จะเข้าสู่ปรัชญาโดยวิชาคณิตศาสตร์ ตัวอย่างนักปรัชญาในกลุ่มนี้ ได้แก่ แบร์กซอง (Bergson) เขายอมรับว่าระหว่างคณิตศาสตร์กับปรัชญา มีความเกี่ยวข้องใกล้เคียงกันมากและ อองรี ปองกาเร (Henri Poincare) ท่านเป็นผู้มีอัจฉริยภาพทางคณิตศาสตร์มาก ก็เป็นอีกผู้หนึ่ง que เข้าสู่ปรัชญา โดยวิธีการทางคณิตศาสตร์ อาจกล่าวได้ว่าปรัชญาฝรั่งเศส ใกล้เคียงได้รับอิทธิพล จากเดส์การตส์ โดยมีลักษณะร่วมของปรัชญา คือ ลัทธิญาณ (การรับรู้ที่ชัดเจนและแจ่มแจ้ง)

นอกจากนี้เดส์การตส์ยังมีอิทธิพลต่อกลุ่ม คาร์เตเซียน (Cartesian) ได้แก่ อาร์โนลด์ กิวลินเนค (Arnold Geulinx) ผู้ก่อตั้งทฤษฎีโอกาสนิยม (Occationalism) นิโคลัส มัลบรันช์ (Nicholas Malbranche) ผู้ก่อตั้งทฤษฎีกลไกเชิงวัตถุนิยม (Materialistic Mechanism) ไลบ์นิทซ์ (Leibnitz) ก่อตั้งทฤษฎีความกลมกลืนล่วงหน้า (Pre-Establish Harmony) สปีโนซ่า ก่อตั้งทฤษฎีสองแง่ (Double Aspect Theory) โทมัส ไรด์ (Thomas Ride) นักเขียนประวัติปรัชญา ได้รวม ลอคคีย์ (Locke) เบอริคเลย์ (Berkeley) และฮูม (Hume) ในกลุ่มนี้ด้วย

เดส์การตส์ไม่เพียงแต่จะมีอิทธิพลต่อปรัชญาร่วมสมัยของท่านเท่านั้น แต่ยังมีอิทธิพล ต่อปรัชญาปัจจุบันด้วย ได้แก่ คานต์ (Kant) ได้นำปรัชญาของเดส์การตส์กับของ เบคอน (Bacon) มาตั้งเป็นปรัชญาแบบใหม่ เอ็ดมันด์ ฮูสเซอรล์ (Edmund Husserl) ได้ พัฒนาปรัชญาของท่านจากหนังสือของเดส์การตส์ "เมดิเตชัน" Meditation โดยเห็น ความสำคัญของการมีจุดยืนแบบอัตวิสัย (Subjective Stand Point) เพื่อเข้าสู่ วิชาศาสตร์ เรียกว่า ปรัชญาปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) เฮเกิล (Hegel) พัฒนาความคิดของตนเองจากงานของเดส์การตส์เป็นปรัชญา อุดมการณ์นิยม อสัมพัทธ์ (Absolute Idealism) คีร์เคกอร์ด (Kierkegaard) เป็นผู้เปลี่ยนจาก "I think therefore I am" เป็น "I believe and act, therefore I am" ฌ็อง ปอล ซาทร์ (Jean Paul Sartre) ได้นำข้อความเดียวกันนี้มาประยุกต์เป็นปรัชญาอัตวิสัยนิยม (Existentialism) (Davidson 974: 371, 376)

นอกจากนี้จากทัศนะของเดส์การตส์ที่ว่า จิตมีธรรมชาติตรงข้ามกับกายหรือวัตถุ คือ ไม่กินที่ ทำให้พวกอุดมการณ์นิยมนำไปสู่ลัทธิญาณของตน และจากทัศนะของเดส์การตส์ ที่ว่ากายมีการเคลื่อนไหวได้โดยไม่ต้องอาศัยจิต ทำให้พวกวัตถุนิยมนำไปสู่ลัทธิญาณพัฒนา เป็น ปรัชญาธรรมชาตินิยม (Naturalism) ในศตวรรษต่อมา

จะเห็นได้ว่าปรัชญาของเดส์การ์ตส์มีอิทธิพลมากในปรัชญาตะวันตก ตั้งแต่ศตวรรษ
17 เป็นต้นมา

ความสำคัญของปัญหาจิต-กาย

ตามที่ได้กล่าวในตอนต้นแล้วว่า ปัญหาจิต-กาย เป็นปัญหาที่มีการถกเถียงกันมาก
สาเหตุเพราะปัญหาจิต-กาย เกี่ยวข้องกับปัญหาอื่นอย่างมากมาย ในอภิปรัชญา ญาณวิทยา
จริยศาสตร์ คำสอน จิตวิทยา ประจิตวิทยา ฯลฯ อาจกล่าวได้ว่าปัญหาจิต-กาย เป็น
ปัญหาพื้นฐานมากปัญหาหนึ่งในปรัชญา ถึงแม้ว่าจะมีนักปรัชญาบางกลุ่ม เช่น กลุ่มปรัชญาภาษา
ได้แก่ สตีเฟน วิทท์เกินส์ไตน์ (Ludwig Wittgenstein) และกิลเบิร์ตโรลส์ (Gilbert
Rule) ได้อาศัยการวิเคราะห์ภาษาแล้วสรุปว่า ปัญหาจิต-กาย เป็นปัญหาเทียม (Pseudo-
problem) คือ ปัญหาจิต-กาย เกิดจากการใช้ภาษาผิดประเภท นักปรัชญาสำนักนี้ไม่ได้
บอกว่าจิตมีหรือไม่มี เพียงแต่บอกว่าเราสามารถอธิบายทุกอย่างในแง่ของพฤติกรรมได้
ปัญหาที่มีอยู่ว่า เรายังไม่สามารถอธิบายทุกอย่างในแง่ ของพฤติกรรมได้ ยกตัวอย่าง เช่น
คำที่เกี่ยวกับ ความรู้สึก และคำประเภทนามธรรม

ดังนั้นปัญหาจิต-กายจึงยังคงเป็นปัญหาที่ต้องพิจารณาศึกษาค้นคว้าให้กระจ่างว่า จิต
มีหรือไม่มี ถ้ามีจะมีธรรมชาติอย่างไร (นักปรัชญาที่เป็นวัตถุนิยมอาจว่า จิตมีอยู่ในแง่หนึ่ง
ของวัตถุ) เป็นวัตถุหรืออวัตถุ และจะมีการเชื่อมโยงกับกายได้หรือไม่ ถ้าได้ในลักษณะใด

วัตถุประหลาด

ผู้วิจัยมีวัตถุประหลาดจะวิเคราะห์การตีความของนักปรัชญาที่สำคัญ เพื่อหาเหตุผล
ที่ทำให้ให้นักปรัชญาแต่ละท่านตีความที่คณะจิต-กายของเดส์การ์ตส์แตกต่างกัน เพื่อจะเป็นแนวทาง
ที่จะช่วยให้เข้าใจที่คณะของเดส์การ์ตส์ต่อปัญหา

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาจากงานเขียนของเดส์การ์ตส์ ซึ่งแปลโดย อลิซ่าฮาเบร เอล ฮาล์เดน
(Elizabeth S. Haldane) กับ ซี อาร์ ที รอสส์ (G.R.T. Ross) (ในการอ้างอิง
จะใช้ตัวย่อว่า H.R.) และศึกษาจากงานเขียนของนักปรัชญาที่มีชื่อเสียงมาก 4 ท่าน คือ

1. มาร์กาเร็ท ดี วิลสัน (Margaret D. Wilson)
2. อี เอ็ม เคอร์เลย์ (E.M. Curley)
3. เบอรรินาร์ด วิลเลียมส์ (Bernard Williams)
4. เอนโทนี เคนนี (Anthony Kenny)

วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยสามารถแบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอน โดยเริ่มจากศึกษางานของเดส์การ์ตส์เพื่อ
ให้พื้นฐานความเข้าใจในปรัชญาของเดส์การ์ตส์

ขั้นที่ล่อง ศึกษาวิเคราะห์การตีความของนักปรัชญาแต่ละท่าน ต่อปัญหาจิต-กาย

ขั้นที่ล้าม จะวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อแตกต่างของการตีความของนักปรัชญาทั้ง

4 ท่าน

ขั้นสุดท้าย แสดงความคิด วิเคราะห์ และเล่นความคิดต่อทัศนระบบจิต-กายของ
เดส์การ์ตส์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจระบบจิต-กายของเดส์การ์ตส์
2. เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ
3. เป็นพื้นฐานช่วยให้เข้าใจปรัชญาระบบอื่น ที่ได้รับอิทธิพลจากปรัชญาของเดส์-

การ์ตส์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย